

Somfai Anna

MINDENNAPI DRÁMA

HORGAS BÉLA VERSÉHEZ

2019-02-05 | HORGAS BÉLA VERSÉHEZ, JEGYZET

NAGYANYÁM A TEAHOUSE ELŐTT

*a Fény utcai Demmers Teahouse előtt a
Mammut-tömb nyugati oldalán láttam
ott áll a nagyanyám
valahogy az ő képe vetült a kolduló
öregasszonyra hasonlítottak is a görbe hát
a fekete magas szárú cipő egészen ő gondoltam
kockás kabátféleség és barna szoknya volt rajta jól
emlékeztem erre is arcba húzott kendő
a térde közé szorítva nejlonszatyor előrenyújtott
kezében műanyagpohár
így kéregetett ott a sovány reszketeg árny s
mikor a piac felől a biztonsági őr
fehér inges sötétkék nadrágos kefehajú tömeg
bár lassú és érezhetően kényszeredett léptekkel de
mégis a kolduló felé tartott
az mindjárt tudta és a szatyrot
engedelmesen fölemelte
a biztonsági ember meg három lépésre
megállt s mondott is valamit talán ilyesfélét
hogy innen el kell menni
hogy tilos itt vagy kérdezett mintha nem sejtené
hogy mi van a pohárban
néhány fémpénz csörgött az alján
miért nyújtja előre ok és cél miféle dróttal
netán elektromágneses hullámokkal
titkos kódok szerint kapcsolódik és a nagyanyám ott
a Demmers Teahouse előtt csontkezeivel szaporán
integetve mintha legyeket
hajtana magáról (s fejét is rázta tagadólag)
magyarázott a szemközti videobolt ablakából
Robert de Niro a gengszter figyelt gondoltam
ezt ő nem nézi tétlenül*

*de az egy négyzetméterre eső
 lélekszám túl magas volt minek
 lehetne így foganatja
 a biztonsági őr meg a vállát vonogatta hiába
 kibúvó itt nincsen
 az öregasszonynak menni kellett elmenni
 onnan
 bár amikor a rendész hátat fordított (nagylelkűen?)
 és vonzólván elindult az áruház műkö-
 lépcsői felé nagyanyám (ravaszul? közönyösen?)
 visszaereszkedett de az őr mintha táncjátékban
 most már indulatosan kapta oda újra a fejét
 s ezzel vége is lett a jelenetnek
 kamion dübörgött a sarkon
 és a koldusnő hagyta
 a Moszkva tér irányában hullámszó árral
 végképp elsodortatta magát*

Jól ismerem a Teahouse környékét, majd mindennap arra járok. A Mammut üvegtömbjéhez közel, a Fény utcai piac szomszédságában, vásárlók és autók áradata között ott lézengenek ők is, a koldusok, guberálók, hajléktalanok. Hajlamosak vagyunk róluk kategóriákban gondolkodni, mintha a „hajléktalan” szó eltávolítaná őket tőlünk, mintha nem közlünk valók volnának. Pedig ők mégsem elsősorban hajléktalanok: ők „nagyanyám”, nagyapám, bátyám, húgom, barátom, ismerősöm. Rokonaink, barátaink vonásait fedezhetjük fel arcukon, közük van hozzánk, és nekünk közük van hozzájuk.

nincs happy end

A versíró nézi, rögzíti, ahogyan a biztonsági őr fellép „nagyanyámmal” szemben. Átfut az olvasón a gondolat, hogy hátha mégiscsak megtörténik a varázslat, megjelenik a színen a szegénylegény, a legkisebb királyfi, vagy a helyi Sobri Jóska a bandájával, és megvédi „öreganyámat”.

Vagy ha ők nem, akkor legalább a gengsztert játszó filmszínész lép le a posztterről. Ez azonban nem hollywood-i rendezés, nincs happy end, sem népmesei befejezés, a hajléktalan nő elhagyja a helyszínt, szem elől veszítjük őt.

A biztonsági őr a vállát vonogatja, a járókelők elfordulnak, végül is, nem az ő dolguk, nem a mi dolgunk. Talán voltak közöttük, akik együttérzéssel figyelték a jelenetet, mégsem léptek közbe. Hogyan is teheték volna, ha a rend mást kíván? Olykor, nagy ritkán, valaki mégis szót emel, kiáll, segíteni próbál, és nem latolgatja, vajon érdemes-e. Akár a görög tragédiákban, a külső és belső rend közti ellentmondás valakiben mégiscsak túlfeszül.

Mondhatnánk, hogy itt mégsem tragédia léptékű a cselekmény. Ám a szituáció a görög drámák kérdéseit idézi: ha nem nyújtok segítő kezet nagyanyámnak, nagyapámnak, húgomnak, bátyámnak, hogyan maradhatna ép saját világom, saját belső rendem?

És lehet-e külső rend, ha a belső egyensúly megbomlik?

kép | Ludwig Knaus: Botra hajló öregasszony